

Zróżnicowanie propozycji programowych w zakresie dydaktyki prowadzonej przez biblioteki uczelni medycznych dla różnych grup użytkowników

Charakterystyka użytkowników bibliotek medycznych

Biblioteki akademickie są podstawowym ogniwem systemu biblioteczno-informacyjnego uczelni, ale pełnią również funkcje ogólnodostępnych bibliotek naukowych. Powoduje to duże zróżnicowanie grup użytkowników zainteresowanych korzystaniem ze zgromadzonych w nich zasobów i oferowanych usług. W regulaminach udostępniania zbiorów bibliotek akademii medycznych znajdują się zapisy, że z bibliotek tych mogą korzystać osoby formalnie zainteresowane literaturą z zakresu medycyny i nauk pokrewnych. Są to przede wszystkim:

- studenci medycyny, stomatologii, farmacji, pielęgniarstwa i „nauk o zdrowiu”,
- studenci innych uczelni wyższych (AWF, AR i niektórych kierunków uniwersyteckich),
- uczniowie medycznych szkół pomaturalnych,
- pracownicy służby zdrowia: lekarze praktycy, farmaceuci, kadra pielęgniarska, specjaliści z zakresu fizykoterapii, analityki medycznej itp.,
- pracownicy naukowo-dydaktyczni uczelni medycznych, pracownicy instytutów naukowych resortu zdrowia i PAN, instytutów branżowych, laboratoriów badawczych różnorodnych zakładów i instytucji,
- organizatorzy służby zdrowia (często prawnicy, ekonomiści),
- inni specjaliści z zakresu nauk przyrodniczych (biolodzy, chemicy) i nauk społecznych (psycholodzy, socjologzy, pedagogzy).

Potrzeby różnych grup użytkowników

Każda z wymienionych wyżej grup użytkowników ma nieco inne potrzeby i oczekiwania w zakresie kontaktów z biblioteką medyczną.

Studenci młodszych lat studiów poszukują w bibliotece głównie materiałów dydaktycznych, niezbędnych w celu przyswojenia sobie wiedzy w zakresie przedmiotów związanych z programem studiów. Studenci starszych roczników, a szczególnie członkowie kół naukowych i magistranci, zaczynają się interesować poszukiwaniami bibliograficznymi oraz usługami bibliotek z zakresu informacji naukowej. Nie znając metodyki korzystania ze źródeł informacji naukowej, są często zagubieni, nie wiedzą, jak zabrać się do tego typu pracy. Ich czasochłonne poszukiwania nie przynoszą oczekiwanych efektów. Podobnie brak podstawowej wiedzy z zakresu metodologii pracy naukowej powoduje, że nie potrafią oni we właściwy sposób wykorzystać dostępnej literatury, wracając wielokrotnie do tych samych źródeł, aby dokonać koniecznych uzupełnień w swoich notatkach, np. w zakresie opisu bibliograficznego dokumentu.

Absolwenci uczelni medycznych nie interesują się już na ogół wiedzą podręcznikową. Lekarze zaczynają śledzić bieżące piśmiennictwo światowe, gdyż dynamiczny rozwój nauk medycznych dostarcza z dnia na dzień nowych informacji w zakresie patofizjologii, etiopatogenezy i diagnostyki stanów chorobowych, metod i środków leczniczych. W okresie przygotowywania się do specjalizacji zwiększa się zapotrzebowanie na opracowania prezentujące aktualny stan wiedzy i wyniki najnowszych badań (a więc wąsko specjalistyczne monografie i skrypty), publikacje przeglądowe dotyczące poszczególnych zagadnień itp. Szczególnie częste są kontakty z bibliotekami w czasie przygotowywania rozpraw doktorskich i habilitacyjnych. Nasila się wówczas zapotrzebowanie na usługi z zakresu informacji naukowej, zarówno na kompletne prześledzenie piśmiennictwa związanego z opracowywanym tematem, jak i na uzyskanie pełnych tekstów dokumentów, często trudno dostępnych lub niedostępnych w kraju.

Specyfiką środowiska medycznego jest opracowywanie i publikowanie doniesień, zwłaszcza o charakterze kazuistycznym, także przez lekarzy pracujących w małych miejscowościach, znacznie oddalonych od ośrodków akademickich. Jeżeli w czasie studiów nie zetkną się oni z zasadami poprawnego przygotowania publikacji, nie poznają podstawowych źródeł informacji o piśmiennictwie, są pozostawieni sami sobie i borykają się z dużymi trudnościami. Często nie orientują się również w możliwościach dostępu do bibliotek akademickich i nie znają ich aktualnej oferty.

Znacznie większe zapotrzebowanie na usługi z zakresu informacji naukowej zgłaszają pracownicy naukowo-dydaktyczni. Poza ustawicznym kształceniem prowadzą oni badania naukowe, kliniczne i eksperymentalne, a ogłaszanie wyników tych badań na łamach czasopism naukowych, na konferencjach czy zjazdach naukowych, wymaga znajomości zasad edytorstwa naukowego. Problemem specyficznym dla środowiska naukowego jest ocena dorobku naukowego. Wyłania się konieczność zapoznania się z zasadami wartościowania publikacji naukowych, zagadnieniami rankingu czasopism oraz ze stosowanymi w ocenie publikacji wskaźnikami bibliometrycznymi.

Konieczność zróżnicowania programów dydaktycznych

Z pobieżnego przeglądu zagadnień wynika, że zakres problemów, które powinny zostać objęte dydaktyką biblioteczną, jest bardzo szeroki. Dotychczas prawie we wszystkich bibliotekach uczelni medycznych udało się, co prawda, wprowadzić zorganizowane szkolenia dla studentów pierwszego roku studiów, tzw. przysposobienie biblioteczne, ale 1-2-godzinny wymiar tych zajęć jest niewystarczający. Większość bibliotek z problematyką informacji naukowej zapoznaje swoich użytkowników podczas organizowanych nieformalnie szkoleń grupowych (w naszej bibliotece np. dla magistrantów Wydziału Farmaceutycznego), a przeważnie na zasadzie instruktażu indywidualnego. Biblioteki akademii medycznych w Katowicach, Bydgoszczy i Poznaniu opracowały ponadto poradniki dla użytkowników naukowej informacji medycznej. Ale problem kształcenia użytkowników nowoczesnie zorganizowanych bibliotek naukowych rozrósł się do takich rozmiarów, że przeraża możliwość właściwego przygotowania całego środowiska do korzystania z oferty bibliotek na zasadzie szkoleń indywidualnych przez skromną kadrę bibliotekarzy-specjalistów.

Propozycje programowe szkoleń

Biblioteka poznańskiej akademii opracowała projekt programu szkoleń z informacji naukowej, który - jak się wydaje - obejmuje najistotniejsze zagadnienia z tego zakresu, i gdyby miał szansę realizacji, mógłby pomóc we właściwym przygotowaniu środowiska medycznego do samodzielnej pracy (załącznik).

Projekt zakłada zróżnicowanie programowe dla różnych grup użytkowników, ukierunkowane na ich aktualne potrzeby.

Część I.

Szkolenie wstępne, tzw. przysposobienie biblioteczne, obejmujące informacje o systemie biblioteczno-informacyjnym uczelni i zakresie działania innych bibliotek medycznych w Polsce, o zasadach korzystania z księgozbioru, charakterystykę katalogów bibliotecznych tradycyjnych i komputerowych oraz ćwiczenia w posługiwaniu się nimi. W programie tego szkolenia powinny się znaleźć przynajmniej elementarne wiadomości o istnieniu dokumentów elektronicznych i pokaz baz pełnotekstowych dostępnych w bibliotece, np. słowników czy atlasów anatomicznych.

Szkolenie takie powinno odbywać się, jak dotychczas, na początku studiów, lecz w nieco poszerzonym wymiarze. W czasie 1-2 godzin, przeznaczonych dotychczas na przysposobienie biblioteczne, nie ma możliwości zapoznania studentów I roku z bibliotecznymi systemami komputerowymi, z zasobem informacji dostępnych na terminalach w czytelni studenckiej. Aby zajęcia takie przyniosły oczekiwany efekt, powinny się odbywać w małych grupach, gdyż każdy uczestnik szkoleń powinien mieć możliwość odbycia ćwiczeń na komputerze.

Część II.

Podstawowe szkolenie z informacji naukowej powinno obejmować dwie grupy zagadnień.

Etap pierwszy, ukierunkowany na naukową informację medyczną, obejmujący: podstawową problematykę dotyczącą definicji i źródeł informacji naukowej, charakterystykę i podział dokumentów, zapoznanie się z podstawowymi wydawnictwami informacyjnymi (faktograficznymi, bibliograficznymi i katalogowymi), bazami komputerowymi z zakresu medycyny i nauk pokrewnych (bibliograficznymi, pełnotekstowymi, multimedialnymi), metodyką poszukiwań bibliograficznych, wykorzystaniem zasobów internetowych jako źródła informacji, umiejętnością dotarcia do pełnych tekstów dokumentów.

W drugim etapie szkolenia powinny się znaleźć zagadnienia dotyczące: - metodologii pracy naukowej, zwłaszcza w aspekcie opracowania i przygotowania do druku wyników badań, sporządzania bibliografii załącznikowej, streszczeń strukturalnych, przypisów, - wymogów stawianych rozprawom doktorskim i habilitacyjnym, - zaleceń Międzynarodowego Komitetu Wydawców Czasopism i Kodeksu Dobrych Obyczajów w publikacjach naukowych, problemu plagiatów i elementów prawa autorskiego.

Oferta programowa Biblioteki związana z tym szkoleniem adresowana jest do szerokiego grona studentów, choć największe zainteresowanie takimi

problemami zgłaszają członkowie kół naukowych, magistranci, doktoranci, młodzi pracownicy nauki.

Kursy doskonalące dla absolwentów uczelni medycznych

Program szkoleń doskonalących powinien być zróżnicowany w zależności od środowiska, dla którego byłby organizowany.

Dla lekarzy pracujących w podstawowej opiece zdrowotnej, mających luźniejszy kontakt z biblioteką akademicką, szkolenia takie byłyby okazją do zapoznania się z nowymi źródłami informacji medycznej, dostępem do systemów informacyjnych, czy z aktualną ofertą biblioteki w zakresie świadczonych usług informacyjnych. Szkolenia takie miałyby na celu odświeżenie i poszerzenie wiedzy z informacji naukowej nabytej w okresie studiów, doskonalenie metodyki poszukiwań bibliograficznych w dynamicznie rozwijających się systemach elektronicznych, zapoznanie uczestników szkoleń z nowymi serwisami informacyjnymi biblioteki, sposobami dostępu do pełnych tekstów dokumentów, ciekawymi adresami internetowymi i możliwościami kontaktu z bibliotekami przez sieci komputerowe.

Szkolenia doskonalące dla pracowników naukowo-dydaktycznych Uczelni, dla których biblioteka jest częścią warsztatu naukowego i którzy znają na ogół wszystkie jej możliwości, powinny objąć zagadnienia związane z krytyczną analizą publikacji naukowych, oceną dorobku naukowego, wskaźnikami bibliometrycznymi, rankingiem czasopism, które stwarzają temu środowisku największe problemy. W programie szkoleń dla pracowników Uczelni nie powinno oczywiście zabraknąć informacji o najnowszej ofercie producentów baz bibliograficznych, systemów informacyjnych czy wydawców.

Wydaje się, że o ile program dwóch pierwszych form szkolenia (wstępnego i podstawowego) powinien być w miarę stały, o tyle program kursów doskonalących powinien być modyfikowany w zależności od środowiska, dla którego byłby organizowany. Można ukierunkować tematykę kursu np. dla okulistów, dermatologów czy kardiologów, prezentując w czasie szkoleń najnowsze źródła informacji z danej dyscypliny medycznej: bazy bibliograficzne czy multimedialne, czasopisma on-line czy ciekawe witryny internetowe.

Warunki realizacji szkoleń z zakresu informacji naukowej

Realizacja programu szkoleń z zakresu informacji naukowej w proponowanym zakresie wymaga odpowiednio przygotowanej kadry, infrastruktury komputerowej i podstawowych umiejętności w zakresie obsługi komputera osób biorących udział w szkoleniu.

Dwa pierwsze warunki nie stanowią bariery we wdrożeniu takich szkoleń. Wszystkie biblioteki uczelniane posiadają kadre wyspecjalizowaną w informacji naukowej, zatrudniają pracowników dydaktycznych oraz bibliotekarzy dyplomowanych, którzy mają uprawnienia nauczycieli akademickich. Wszystkie naukowe biblioteki medyczne są już w większym lub mniejszym stopniu zautomatyzowane, nie istnieją więc przeszkody techniczne. Dużym problemem jest natomiast stopień przygotowania informatycznego studentów i absolwentów uczelni medycznych. Ze zgłaszanych w bibliotekach potrzeb użytkowników wynika, że ich oczekiwania znacznie przekraczają zakres działalności i możliwości dydaktycznych bibliotek. Funkcja dydaktyczna biblioteki nie obejmuje kształcenia w zakresie przygotowania informatycznego. A właśnie od biblioteki użytkownicy oczekują aktualnie kompleksowego przygotowania do korzystania z systemów komputerowych, do biblioteki kierują pytania o konfigurację własnego sprzętu, liczą, że pracownicy biblioteki pomogą im zorganizować dostęp do sieci Internet. Tylko nieliczne osoby potrafią samodzielnie korzystać z przygotowanych dla środowiska systemów informacyjnych. Większość użytkowników bibliotek oczekuje pomocy ze strony personelu bibliotecznego i to niekiedy w bardzo podstawowym zakresie. Biblioteki nie mają takich możliwości kadrowych, aby przy każdym stanowisku komputerowym asystował czytelnikowi specjalista bibliotekarz czy informatyk.

Ponieważ szkolenia z informacji naukowej wymagają wcześniejszego przygotowania informatycznego, trzeba rozważyć, w którym momencie studiów wprowadzić programy dydaktyczne z informatyki. W uczelniach wiedzę z tego zakresu studenci zdobywają (lub powinni zdobywać) podczas zajęć prowadzonych przez zakłady informatyki. Z przedstawionych propozycji programowych dydaktyki bibliotecznej wynika, że szkolenia z informatyki powinny także odbywać się na początku studiów, aby nadrobić zaniedbania wcześniejszych etapów edukacji i umożliwić wszystkim studentom pełny dostęp do biblioteki uczelnianej. Podczas szkoleń z informatyki należałoby zwrócić szczególną uwagę na praktyczne umiejętności potencjalnych użytkowników systemów informacyjnych, którzy już dziś muszą traktować komputer jako narzędzie zarówno w toku studiów, jak i w przyszłej pracy

zawodowej. Powinni również posiadać podstawową wiedzę o sieciach komputerowych lokalnych i rozległych, poznać zasady korzystania z Internetu. Umiejętności te będą niezbędne już na pierwszych latach studiów, gdyż biblioteki wprowadzają komputerowe wypożyczanie zbiorów, z możliwością zdalnego przeszukiwania katalogów bibliotecznych i rezerwowania przez czytelnika potrzebnych dokumentów.

Zakończenie

Każdy absolwent uczelni medycznej powinien być przygotowany do bieżącego korzystania z możliwości, jakie dla medycyny stworzyła technologia informatyczna. W naukach medycznych najwcześniej powstały komputerowe systemy bibliograficzne, w ofercie producentów baz komputerowych najliczniejsze są bazy o tematyce medycznej, ogromne są internetowe zasoby informacji związanych z medycyną. Każdy lekarz powinien mieć możliwość korzystania z internetowych usług i zasobów bibliotek, wydawców, serwisów informacyjnych, towarzystw naukowych itp.

Wydaje się, że nasze starania o wprowadzenie programowych szkoleń z informacji naukowej są już spóźnione o co najmniej kilka lat. Wkraczamy w XXI wiek i musimy się liczyć z dalszym dynamicznym rozwojem technologii informatycznych. Bibliotekom nie przybędzie specjalistów, którzy mogliby nadal prowadzić indywidualne instruktaże dla coraz większej liczby zainteresowanych. Nie można się również łudzić, że w następnych latach wzrosną w znaczącym stopniu budżety biblioteczne, które zapewniłyby środowisku dostępność poszukiwanych źródeł informacji w macierzystych bibliotekach. Rola bibliotek naukowych sprowadzała się będzie coraz bardziej do stwarzania dostępu do własnych i światowych zasobów informacyjnych poprzez taką organizację własnej działalności informacyjnej, aby każdy zainteresowany bez zbędnej straty czasu, z własnego komputera, mógł zaspokoić wszystkie bieżące potrzeby w zakresie fachowej literatury. Już dziś zainteresowanie możliwością zewnętrznego dostępu do oferty bibliotek jest bardzo duże. Świadczą o tym wpisy do książki odwiedzin na serwerze WWW Biblioteki AM w Poznaniu oraz fakt, że przez okres roku korzystało z niego około 25 tysięcy osób z całego świata.

Załącznik

Propozycje programów dydaktycznych Biblioteki Głównej Akademii Medycznej w Poznaniu w zakresie informacji naukowej

- Szkolenie wstępne - przedmiot „Przysposobienie biblioteczne” - dla studentów I roku wszystkich wydziałów Akademii Medycznej - 4 godz.
- Szkolenie podstawowe - przedmiot „Podstawy informacji naukowej” - dla studentów starszych lat studiów wszystkich wydziałów Akademii Medycznej - 8-12 godz.
- Szkolenie podyplomowe - kursy doskonalące
 - wariant I - dla lekarzy praktyków (ew. dla farmaceutów pracujących poza Uczelnią) - 6-8 godz.
 - wariant II - dla pracowników naukowo-dydaktycznych - 10-12 godz.

Program nauczania przedmiotu *PRZYSPOSOBIENIE BIBLIOTECZNE*

1. Organizacja systemu biblioteczno-informacyjnego Uczelni i jego miejsce w systemie krajowym
 - 1.1. Ogniwa systemu
 - 1.1.1. Biblioteka Główna, biblioteki wydziałowe i zakładowe
 - 1.1.2. Adresy, godziny pracy
 - 1.2. Inne biblioteki naukowe m. Poznania i biblioteki medyczne w Polsce
 - 1.2.1. Adresy i dostępność bibliotek innych uczelni poznańskich
 - 1.2.2. Możliwości korzystania ze zbiorów bibliotek innych uczelni medycznych
2. Charakterystyka zbiorów Biblioteki Głównej i sieci bibliotecznej AM
 - 2.1. Podstawowe rodzaje dokumentów gromadzonych w Bibliotece Głównej
 - 2.1.1. Wydawnictwa zwarte i periodyczne, podręczniki i skrypty, inne materiały dydaktyczne i informacyjne
 - 2.1.2. Zasady gromadzenia materiałów dydaktycznych
 - 2.1.3. Dokumenty elektroniczne w zbiorach Biblioteki Głównej AM w Poznaniu
 - 2.2. Zasoby bibliotek zakładowych AM w Poznaniu
 - 2.2.1. Wydawnictwa wąskospecjalistyczne, materiały informacyjne, księgozbiór podręczny
3. Charakterystyka i zasady korzystania z katalogów bibliotecznych
 - 3.1. Rodzaje katalogów

- 3.1.1. Katalogi tradycyjne i komputerowe
- 3.1.2. Katalogi alfabetyczne i rzeczowe
- 3.1.3. Katalogi wybranych rodzajów zbiorów (katalog księgozbioru podręcznego, katalog podręczników i skryptów, katalog czasopism)
- 3.1.4. Katalogi środowiskowe i centralne
- 3.2. Zasady korzystania z katalogów bibliotecznych
 - 3.2.1. Rodzaje i elementy opisu katalogowego
 - 3.2.2. Układ katalogowy
 - 3.2.3. Opracowanie rzeczowe dokumentów (rodzaje klasyfikacji stosowanych w katalogach Biblioteki Głównej AM w Poznaniu)
- 4. Posługiwanie się katalogami bibliotecznymi
 - 4.1. Metodyka prowadzenia poszukiwań w tradycyjnych katalogach bibliotecznych
 - 4.1.1. Poszukiwanie dokumentów w katalogu alfabetycznym (wg nazwiska autora, redaktora)
 - 4.1.2. Wyszukiwanie materiałów dydaktycznych w katalogu działowym podręczników i skryptów
 - 4.1.3. Wyszukiwanie pozycji książkowych według haseł w katalogu przedmiotowym
 - 4.2. Metodyka korzystania z katalogów komputerowych w systemach SOWA i HORIZON
 - 4.2.1. Podstawowe klucze wyszukiwawcze
 - 4.2.2. Posługiwanie się indeksami
 - 4.2.3. Zamawianie pozycji do wypożyczenia w module klienta systemu HORIZON
 - 4.3. Katalogi biblioteczne dostępne w Internecie
 - 4.3.1. Katalogi Biblioteki Głównej AM w Poznaniu
 - 4.3.3. Katalogi polskich bibliotek medycznych
 - 4.3.4. Katalog Biblioteki Narodowej
 - 4.3.5. Środowiskowe i centralne katalogi czasopism
- 5. Prezentacja baz komputerowych dostępnych z terminali w Bibliotece Głównej
 - 5.1. Bazy bibliograficzne
 - 5.1.1. Polska Bibliografia Lekarska, Bibliografia pracowników AM w Poznaniu
 - 5.2. Bazy pełnotekstowe i multimedialne
 - 5.2.1. Metodyka posługiwania się słownikami językowymi i dziedzinowymi na przykładzie słownika anatomicznego
 - 5.2.2. Korzystanie z encyklopedii multimedialnej
 - 5.2.3. Bazy dydaktyczne (podręcznikowe)
- 6. Zasady udostępniania księgozbioru w Bibliotece Głównej i sieci bibliotecznej AM
 - 6.1. Udostępnianie prezencyjne
 - 6.1.1. Zasady korzystania z księgozbioru podręcznego Czytelni Studenckiej
 - 6.1.2. Warunki udostępniania prezencyjnego w bibliotekach zakładowych

- 6.2. Wypożyczanie na zewnątrz
 - 6.2.1. Procedury związane z wypożyczeniem dokumentów
 - 6.2.2. Regulamin wypożyczania zbiorów
- 7. Usługi Biblioteki Głównej dostępne dla studentów
 - 7.1. Usługi kserograficzne i fotograficzne
 - 7.1.1. Ograniczenia w kopiowaniu dokumentów bibliotecznych
 - 7.1.2. Zasady odpłatności
 - 7.1.2. Termin realizacji
 - 7.2. Wypożyczalnia zamiejscowa
 - 7.2.1. Ograniczenie usługi do uzasadnionych przypadków
 - 7.2.2. Warunki udostępniania dokumentów oryginalnych wypożyczonych z innych bibliotek spoza Poznania
 - 7.2.3. Odpłatność za kopie dokumentów sprowadzanych z innych ośrodków polskich i zagranicznych

Program nauczania przedmiotu *PODSTAWY INFORMACJI NAUKOWEJ*

- 1. Terminologia
 - 1.1. Podstawowe pojęcia z zakresu informacji naukowej
 - 1.1.1. Definicja informacji naukowej
 - 1.1.2. Źródła informacji naukowej
 - 1.1.3. Narzędzia informacji naukowej
- 2. Źródła informacji naukowej
 - 2.1. Charakterystyka i podział dokumentów
 - 2.1.1. Charakterystyka i podział dokumentów według formy wydawniczej (typ publikacji)
 - 2.1.2. Charakterystyka i podział dokumentów według formy zapisu treści
 - 2.1.3. Dokumenty publikowane i niepublikowane
 - 2.1.4. Dokumenty o charakterze naukowym
 - 2.2. Wydawnictwa informacyjne
 - 2.2.1. Wydawnictwa faktograficzne
 - 2.2.2. Wydawnictwa bibliograficzne
 - 2.2.3. Wydawnictwa abstraktowe
 - 2.2.4. Wydawnictwa katalogowe
 - 2.3. Bazy komputerowe z zakresu medycyny i nauk pokrewnych
 - 2.3.1. Bazy bibliograficzne (np. MEDLINE, Current Contents, EMBASE)
 - 2.3.2. Bazy pełnotekstowe (np. ProQuest, podręczniki)
 - 2.3.3. Bazy multimedialne (na przykładzie własnych zbiorów)
 - 2.4. Internet jako źródło informacji
 - 2.4.1. Dostęp do katalogów bibliotek światowych
 - 2.4.2. Dostęp do zasobów informacyjnych serwerów wydawców
 - 2.4.3. Elektroniczne systemy i serwisy informacyjne

- 2.4.4. Dostęp do baz bibliograficznych i pełnotekstowych w Internecie
- 3. Metodyka korzystania ze źródeł informacji naukowej
 - 3.1. Narzędzia informacji naukowej
 - 3.1.1. Indeksy przedmiotowe, zbiorcze, skorowidze, bibliografia załącznikowa, przypisy
 - 3.1.2. Systemy klasyfikacji dokumentów (MESH)
 - 3.1.3. System słów kluczowych
 - 3.2. Posługiwanie się tradycyjnymi materiałami informacyjnymi
 - 3.2.1. Zapoznanie się z zawartością i układem wybranych wydawnictw informacyjnych
 - 3.2.2. Poszukiwania literaturowe w tradycyjnych wydawnictwach bibliograficznych i abstraktowych
 - 3.3. Korzystanie z komputerowych baz bibliograficznych
 - 3.3.1. Zapoznanie się z różnymi kluczami wyszukiwawczymi (swobodne słowa kluczowe, indeksy, tezaury)
 - 3.3.2. Porównanie efektów przeszukiwania baz przy użyciu różnych sposobów wyszukiwania (na przykładzie bazy MEDLINE)
 - 3.3.3. Metody ograniczania liczby wyszukanych pozycji poprzez wprowadzenie dodatkowych warunków
 - 3.3.4. Precyzowanie zapytań w celu uzyskania najbardziej efektywnych wyników poszukiwań bibliograficznych
 - 3.4. Utrwalanie wyników wyszukiwania w formie drukowanej lub w formie zapisu komputerowego
- 4. Dostęp do pełnych tekstów dokumentów
 - 4.1. Poszukiwanie oryginalnych dokumentów
 - 4.1.1. Lokalizacja dokumentów w macierzystej bibliotece (na podstawie lokalnych katalogów i *Library Holdings*)
 - 4.1.2. Poszukiwanie informacji o dokumentach znajdujących się w zbiorach innych bibliotek (na podstawie katalogów środowiskowych i centralnych oraz *Library Holdings*)
 - 4.1.3. Poszukiwanie pełnych tekstów publikacji w Internecie (na serwerach wydawców, w serwisach specjalistycznych itp.)
- 5. Metodologia pracy naukowej
 - 5.1. Opis bibliograficzny
 - 5.1.1. Forma opisu bibliograficznego dla różnych typów dokumentów
 - 5.2. Układ i forma publikacji naukowej
 - 5.2.1. Części składowe pracy
 - 5.2.2. Bibliografia załącznikowa
 - 5.2.3. Dokumentacja wyników
 - 5.2.4. Forma streszczenia strukturalnego
 - 5.2.5. Formułowanie słów kluczowych
 - 5.3. Wymogi stawiane publikacjom naukowym

- 5.3.1. Zapoznanie się z regulaminami dla autorów zamieszczanymi w czasopiśmie naukowych
- 5.3.2. Zalecenia dla autorów opracowane przez Międzynarodowy Komitet Wydawców Czasopism
- 5.4. Wybrane zagadnienia etyki w pisarstwie naukowym
 - 5.4.1. Kodeks Dobrych Obyczajów w publikacjach naukowych
 - 5.4.2. Regulacje prawne dotyczące ochrony praw autorskich

SZKOLENIE PODYPLOMOWE Z ZAKRESU INFORMACJI NAUKOWEJ

I. Program kursu doskonalącego dla lekarzy-praktyków

1. Nowe źródła informacji naukowej
 - 1.1. Bazy katalogowe
 - 1.2. Bazy bibliograficzne i pełnotekstowe w sieci lokalnej Biblioteki
 - 1.3. Źródła informacji medycznej dostępne w Internecie (bazy bibliograficzne, pełnotekstowe, multimedialne, czasopisma on-line, czasopisma internetowe)
 - 1.4. Dostęp do serwisów informacyjnych w Internecie (np. PubMed, SwetsNet)
2. Doskonalenie metodyki korzystania z elektronicznych źródeł informacji
 - 2.1. Korzystanie z komputerowych baz bibliograficznych
 - 2.2. Zapoznanie się z różnymi kluczami wyszukiwawczymi (swobodne słowa kluczowe, indeksy, tezaury)
 - 2.3. Poszukiwania bibliograficzne w bazie Polska Bibliografia Lekarska
 - 2.3.1. Używanie dowolnych haseł i deskryptorów tezaury
 - 2.3.2. Łączenie zapytań w celu uzyskania dokładniejszych wyników przeszukiwania bazy
 - 2.4. Metody poszukiwania literatury w bazie MEDLINE
 - 2.4.1. Porównanie efektów przeszukiwania baz przy użyciu różnych sposobów wyszukiwania
 - 2.4.2. Metody ograniczania liczby wyszukanych pozycji poprzez wprowadzenie dodatkowych warunków
 - 2.4.3. Precyzowanie zapytań w celu uzyskania najbardziej efektywnych wyników poszukiwań bibliograficznych
 - 2.4.4. Korzystanie z komunikatów zamieszczonych w *Library Holdings*
 - 2.5. Utrwalanie wyników wyszukiwania w formie drukowanej lub w formie zapisu komputerowego
3. Dostęp do pełnych tekstów dokumentów
 - 3.1. Lokalizacja dokumentów w macierzystej bibliotece (na podstawie lokalnych katalogów i library holdings)
 - 3.2. Poszukiwanie informacji o dokumentach znajdujących się w zbiorach innych bibliotek (na podstawie katalogów środowiskowych i centralnych oraz *Library Holdings*)

- 3.3. Poszukiwanie pełnych tekstów publikacji w Internecie (na serwerach wydawców, w serwisach specjalistycznych itp.)
4. Rodzaje usług z zakresu informacji naukowej oferowane przez bibliotekę uczelnianą
 - 4.1. Usługi realizowane na zamówienia składane w Bibliotece lub telefonicznie
 - 4.2. Komputerowy system usług poprzez serwer WWW Biblioteki
 - 4.3. Odpłatność za usługi
5. Korzystanie z ofert bibliotek dostępnych w Internecie (przeszukiwanie katalogów, realizacja zamówień itp.)

SZKOLENIE PODYPLOMOWE Z ZAKRESU INFORMACJI NAUKOWEJ

II. Program kursu doskonalącego dla pracowników naukowo-dydaktycznych Akademii Medycznej

1. Nowe źródła informacji naukowej
 - 1.1. Bazy katalogowe
 - 1.2. Bazy bibliograficzne i pełnotekstowe w sieci lokalnej Biblioteki
 - 1.3. Źródła informacji medycznej dostępne w Internecie (bazy bibliograficzne, pełnotekstowe, multimedialne, czasopisma on-line, czasopisma internetowe)
 - 1.4. Dostęp do serwisów informacyjnych w Internecie (np. PubMed, SwetsNet)
2. Doskonalenie metodyki korzystania z elektronicznych źródeł informacji
 - 2.1. Korzystanie z komputerowych baz bibliograficznych
 - 2.2. Zapoznanie się z różnymi kluczami wyszukiwawczymi (swobodne słowa kluczowe, indeksy, tezaury)
 - 2.3. Poszukiwania bibliograficzne w bazie Polska Bibliografia Lekarska
 - 2.3.1. Używanie dowolnych haseł i deskryptorów tezaury
 - 2.3.2. Łączenie zapytań w celu uzyskania dokładniejszych wyników przeszukiwania bazy
 - 2.4. Zawartość bazy bibliograficznej publikacji naukowych pracowników Akademii Medycznej w Poznaniu
 - 2.4.1. Wykorzystanie informacji z bazy do oceny własnego dorobku naukowego
 - 2.5. Metody poszukiwania literatury w bazach MEDLINE (EMBASE, CINAHL)
 - 2.5.1. Porównanie efektów przeszukiwania baz przy użyciu różnych sposobów wyszukiwania
 - 2.5.2. Metody ograniczania liczby wyszukanych pozycji poprzez wprowadzenie dodatkowych warunków
 - 2.5.3. Zaawansowane przeszukiwanie bibliograficznych baz danych (posługiwanie się indeksami, tezaurem, precyzowanie zapytań)
 - 2.5.4. Korzystanie z komunikatów zamieszczonych w *Library Holdings*
 - 2.6. Metodyka korzystania z CURRENT CONTENTS - serie: Life Sciences i Clinical Medicine

- 2.6.1. Poszukiwania bibliograficzne przy użyciu indeksów i słów kluczowych
- 2.6.2. System korespondencji z autorami publikacji
- 2.7. Posługiwanie się bazą Science Citation Index
 - 2.7.1. Zawartość bazy
 - 2.7.2. Poszukiwania bibliograficzne
 - 2.7.3. Korzystanie z indeksu cytowań
- 2.8. Utrwalanie wyników wyszukiwania w formie drukowanej lub w formie zapisu komputerowego
- 3. Dostęp do pełnych tekstów dokumentów
 - 3.1. Lokalizacja dokumentów w macierzystej bibliotece (na podstawie lokalnych katalogów i *Library Holdings*)
 - 3.2. Poszukiwanie informacji o dokumentach znajdujących się w zbiorach innych bibliotek (na podstawie katalogów środowiskowych i centralnych oraz *Library Holdings*)
 - 3.3. Poszukiwanie pełnych tekstów publikacji w Internecie (na serwerach wydawców, w serwisach specjalistycznych itp.)
- 4. Krytyczna analiza publikacji naukowych
 - 4.1. Wartość poszczególnych typów publikacji (prace oryginalne i przeglądowe, protokoły kliniczne, metaanaliza)
 - 4.2. Zawartość streszczeń strukturalnych
- 5. Ocena wartości prac naukowych
 - 5.1. Wskaźniki bibliometryczne
 - 5.2. Cytowania w bazie SCI (autocytowania)
 - 5.3. Ranking czasopism